

Azerbaycan Ekonomisi, III. Çeyrek

Tarım ve imalat sanayi, petrol dışı ekonomik büyümenin yarısını oluşturuyor:

- Gaz üretimindeki %29,3'lük genişleme sayesinde %1,1 oranında büyüyen petrol sektörü de dâhil olmak üzere, ekonomi Ocak-Eylül 2019 döneminde %2,5 oranında büyüdü. BP, Central Azeri (CA) tesisinde petrol üretimini, bakım ve inceleme yapmak üzere 15 Nisan'da yaklaşık iki hafta boyunca askıya aldığı için, ham petrol üretimi bir önceki yılın aynı dönemine göre %2,8 düşüş göstermiştir;
- Petrol dışı gayri safi yurtiçi hâsıla ise %3,5 oranında artarak toplam GSYİH'nın %61'ini oluşturmuştur. Yıllık bazda %5,6 oranında küçülen inşaat sektörü hariç, petrol dışı sektördeki büyüme %4,1 (Ocak-Eylül (2018: %3,1) olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılının aynı dönemine kıyasla, inşaat sektöründe nispeten daha küçük bir daralma olmuştur. (2018, Ocak-Eylül: %15,9);
- Petrol dışı sektördeki göreceli artış, petrol dışı sektör büyümesinin sırasıyla %20 ve %34'ünü oluşturan tarım ve imalat sektörlerinden kaynaklanmaktadır.

Enflasyon, gıda fiyatlarındaki sınırlı bir ivmeyle hedef bandın içinde kaldı.

- Fiyatlar Eylül ayında %0,3 oranında artmış ve yıllık ortalama enflasyon %2,6 düzeyinde gerçekleşmiştir. Enflasyon, Merkez Bankası'nın 2019 yılı için "hedef" olarak aldığı %4 (\pm 2) aralığının alt sınırına yakın seviyelerde oluşmuştur;
- Tüketici sepeti olarak ayrıştırıldığında; yıllık bazda gıda fiyatları %3,6, gıda dışı fiyatlar %1,3 ve hizmetler %2,4 oranında artmıştır. Gıda, gıda dışı ürünler ve hizmetlerin manşet enflasyona katkısı sırasıyla %1,5, %0,3 ve %0,8 puan (toplam %2,6) olmuştur;
- Tüketici sepetine dahil olan ürünlerin %74'ünün (520 üründen 385'i) fiyatları yıllık bazda yükselmiş, %17'sinin düşmüş ve %9'unun değişmemiştir. Ürünlerin %54'ünü oluşturan 209 üründeki fiyat artışı, %2,6'lık manşet enflasyondan daha düşüktür;
- Toplam ithalat fiyatları Eylül ayında yıllık bazda %4,9 oranında artmış ve manşet enflasyon üzerinde yukarı yönlü baskı yaratmıştır. Uluslararası gıda fiyatları yıllık bazda %3,3 (yıl başından bu güne kadar %5,3) artmış ve bu da gıda enflasyonuna katkıda bulunmuştur.

İthalattaki çift haneli büyüme devam ediyor:

- Ocak-Eylül 2019 döneminde toplam ihracat %4,1, ithalat ise %31,3 oranında artmış ve dolayısıyla dış ticaret fazlası %29,5 azalmış ve 4.488 milyon dolar veya toplam GSY-İH'nın %13.1'i olarak gerçekleşmiştir;
- Toplam ithalatın yaklaşık beşte birinin bir ürün grubundan* kaynaklandığını vurgulamakta fayda vardır ve söz konusu grup çıkarıldığında, ithalattaki toplam artış %10,9'a eşittir;
- Raporlama döneminde otomobil ithalatının 2,1 kat artması ve 33.894 adede ulaşması, tüketim iştahındaki göreceli artışın bir örneğidir. Otomobil ithalatına 490,3 milyon dolar (toplam ithalatın %4,7'si) harcanmış ve bunun 380,6 milyon dolarını binek araç ithalatı (27.825 adet) oluşturmuştur;
- Analiz edilen dönemde, petrol dışı ihracat yıllık bazda %17 artışla 1.413 milyon ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Petrol dışı ihracattaki tüm büyümenin dörtte birini işlenmemiş meyve, %14'ünü pamuk, %27'sini plastik-polimer, %14'ünü işlenmemiş altın ve geri kalanını da ağırlıklı olarak diğer ürünlerdeki artış sağlamıştır. Petrol dışında ilk beş ihracat ürünü, petrol dışı ihracatın neredeyse üçte birini oluşturan domates, işlenmemiş altın, pamuk elyafı, fındık ve elektrik olmuştur;
- Ticaret fazlası, Azerbaycan Merkez Bankası rezervlerine katkıda bulunmuş, 30 Eylül tarihi itibarıyla, AMB rezervi 6.034,1 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir ve bu, 2018 yılının aynı dönemine kıyasla %9 veya 500 milyon ABD doları daha yüksektir;
- SOFAZ'ın varlıkları, 2019'un başına (38.515,2 milyon ABD Doları) kıyasla, 30 Eylül 2019 itibarıyla %10,4 oranında artarak 42.524,4 milyon ABD Doları veya toplam GSYİH'nın %88'i olarak gerçekleşmiştir.

*Not: Yarı mamul altın - doğal veya kültür incileri, kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, kıymetli metalle kaplı metaller ve bunlardan mamul eşya; taklit mücevher; metal para- HS kodu 71; Bu, Azerbaycan Devlet Petrol Fonunun altın ithalatıdır.

Kurumsal kredilerde yavaş bir büyüme ve tüketici tarafında daha güçlü bir artış gözlemlendi:

- Ocak-Eylül döneminde, bankacılık sektörünün toplam aktifleri yıllık bazda %7,4 (yıl başından bu güne kadar %6,3) oranında artarak 31.4 milyar AZN olarak gerçekleşmiştir. Brüt kredi portföyü ise, yıllık bazda %15,8 oranında büyümüş ve 14.2 milyar AZN olmuştur. 30 Eylül itibarıyla, Azerbaycan'da faaliyet gösteren 30 bankanın 4'ünde kredi portföyü 1 milyar AZN'den büyüktür. Bir bankanın kredi portföyü 500 milyon AZN ve 1 milyar AZN arasındadır. 21 bankanın portföyünün büyüklüğü 100-500 milyon arasında değişmekte olup, iki bankanın portföyü 10-100 milyon AZN arasında ve 2 bankanın portföyü de 10 milyon AZN'nin altındadır;
- Yıllık bazda, kurumsal kredi portföyü, esas olarak ticari krediler (büyümenin %31'i), enerji mühendisliği ve kimyasallar (%24) ve sanayi (%19) sektörlerinden kaynaklanan %18,3 oranında bir büyüme göstermiştir. Hane halkı kredileri, tüketici kredilerindeki %37,4 artış dahil, % 24,6 oranında artmıştır;
- Takipteki alacaklar, mutlak değer olarak 305,8 milyon AZN 259,3 azalmış ve Eylül 2019'da ise genel portföye oranı, önceki yılın aynı ayına göre 4,1 puan düşerek (yılbaşından bu yana 2,0 puan düşüş), %10,1 olarak gerçekleşmiştir;
- Mevduat tutarı yıllık bazda %8,6 oranında bir büyüme kaydederek 23,4 milyar AZN olmuştur. Tür olarak, toplam vadesiz mevduat %9,6 oranında bir artış gösterirken, vadeli mevduat yıllık bazda %7,4 artarak 11,1 milyar AZN olmuştur. Toplam mevduat tabanındaki büyümenin temel belirleyicisinin, toplam büyümenin %48'ini oluşturan yabancı para biriminde finansal olmayan şirketlerin vadeli mevduatındaki artış olduğunu belirtmekte fayda vardır. Yerel para birimindeki finansal olmayan şirketlerin vadesiz mevduatı toplam büyümenin %31'ini oluşturmuştur.
- Toplam karın Eylül sonu özsermayeye oranı olarak hesaplanan bankacılık sektörünün bütününe öz kaynak kârlılığı %11,1 olmuştur (Eylül 2018: %4,2);
- Bankacılık sektörünün personel sayısı %10,8 oranında artmıştır (Eylül 2018: %4,4) ve bu, sektörün güven ve beklentilerindeki iyileşmenin bir göstergesi olabilir.

Uyarı Notu: Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.